

Podstata fungování tržní ekonomiky

(cíle a základy hospodaření)

Základní ekonomické pojmy

1. Předpoklady žáků pro studium předmětu ekonomika včetně prvního tématického celku na SŠ

Samostatný předmět ekonomika na základních školách není.

Při studiu základů předmětu ekonomika mohou žáci čerpat znalosti ze základní školy ze :

- > všeobecně vzdělávacích předmětů,
- > z občanské či rodinné výchovy,
- > z kurzů aplikované ekonomie (Základy podnikatelství, Výhody prodlouženého studia, Český ekonomický systém), ze základů finanční gramotnosti

2. Zařazení a význam učiva

Tématický celek je řazen na počátek studia předmětu ekonomika

- Jedná se o první uvedení žáků do studia problematiky ekonomiky
- Význam zařazení tématického celku
- Tématický celek obsahuje takové pojmy, které budou žáci potřebovat v další výuce (ekonomiky i ostatních ekonomických předmětů).
- Které pojmy vybereme?

3. Tvorba obsahu učiva

- Vycházíme především z obecné definice ekonomie vztahující se k **problematice vzácnosti**

Z omezených lidských zdrojů se uspokojují neomezené lidské potřeby

- Pojmy aplikujeme v podmínkách fungování tržního mechanismu

Tvorba obsahu učiva

- Vychází se z tradiční ověřené koncepce
- Od pojmů, které žáci znají, až k neznámým
- Výstupy, vstupy, vztahy

Tvorba obsahu učiva

1. výstupy → ?
2. vstupy → ?
3. prostředí fungování → ?
4. vztahy → ?

4. Výběr a uspořádání pojmů

Podstata fungování tržní ekonomiky

1. Potřeby a jejich uspokojování
2. Výrobní faktory
3. Tržní mechanismus, tržní ekonomika
4. Hospodaření a efektivnost

5. Obsah učiva

1. Výstupy

- Potřeby, pojem, třídění
- Statky, pojem, třídění
- Služby, pojem, třídění
- Spotřeba, pojem, třídění
- *Životní úroveň*

Obsah učiva

2. Vstupy

1. Výrobní faktory
 - Práce
 - Přírodní zdroje
 - Kapitál (finanční kapitál)
2. *Vzácnost*
3. *Hranice produkčních možností*
4. *Obětovaná příležitost*

Obsah učiva

3. Prostředí (podmínky)

1. Výrobek, zboží, výroba
2. *Vztah mezi podniky a domácnostmi*
3. *Dělna práce, specializace, kooperace*
4. Peníze
5. Cena
6. Trh, druhy
7. Poptávka
8. Nabídka
9. Tržní a rovnovážná cena

Obsah učiva

4. Hospodaření a efektivnost

1. Hospodaření
2. Efektivnost
3. *Národní hospodářství, světové hospodářství*

6. Požadavky kladené na práci vyučujících

Žáci nemají rozvinuté abstraktní myšlení!

- Učitel se zaměří na vysvětlení podstaty základních ekonomických pojmů
- Podrobnosti těchto pojmů a složitější vztahy mezi nimi odsune na pozdější dobu
- Provede vhodný výběr učiva

Požadavky kladené na práci vyučujících

Učitel využívá:

- › konkrétní slovní příklady
- › názorný materiál

Metodické postupy vyučujících

Převládají:

- › **Induktivní** (od konkrétních pojmů k obecným)
- › **Deduktivní** (od obecných pojmů ke konkrétním)

**7. Didaktická analýza učiva týkající se
potřeba, statek, služba, spotřeba, životní
úroveň**

Cíle:

- › Vědomosti: pojem potřeba, statek, služba, spotřeba
- › Dovednosti: vysvětlení pojmů, zařazení příkladů k těmto pojmům
- › Návyky: přesné používání pojmů,
- › rozvoj ekonomického myšlení

Metody práce

vysvětlování
otázky, rozhovor
slovní popis
práce s učebnicí
práce se sešitem

Potřeby

- Vysvětlení podstaty
Pocit nedostatku, který se odráží v lidském vědomí
- Hlediska třídění potřeb
- Vývoj potřeb a odlišení
- Zdůraznění významu (základ celé ekonomiky)

8. Didaktická analýza výrobních faktorů

- Práce → ?
 - Přírodní zdroje → ?
 - Kapitál → ?
- Vymezit podstatu
Uvést vhodné příklady
Vysvětlit odlišnost pojmu finanční kapitál

Náklady obětované příležitosti

- Uvést vhodný příklad
- Aktivizace žáků

Hranice produkčních možností

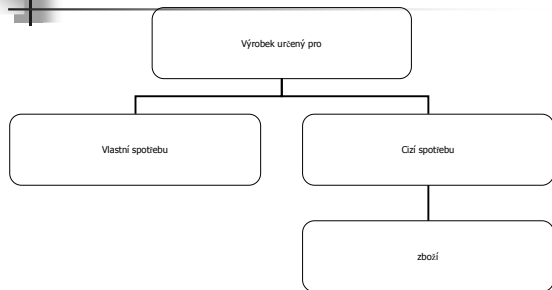
- Nakreslit schéma a uvést vhodný příklad

9. Didaktická analýza týkající se fungování tržního mechanismu

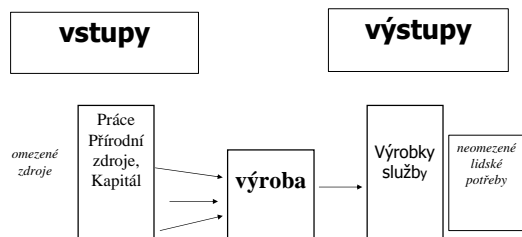
Vědomosti:

- > výrobek, zboží, výroba,
- > dělba práce,
- > Fyzický tok mezi podniky a domácnostmi
- > pojem trh, poptávka, nabídka
- > rovnovážná cena a množství
- > tržní cena
- > přebytečná nabídka a poptávka

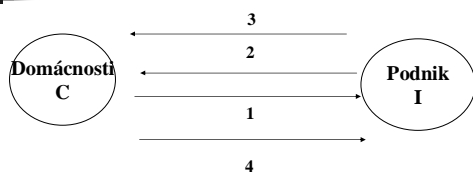
Výrobek, zboží

Přeměna vstupů ve výstupy

Fyzický a peněžní tok podniků a domácností

1. Domácnosti nabízejí podnikům práci, přírodní zdroje, podíl na kapitálu
2. Podniky nabízejí domácnostem statky a služby
3. Podniky platí domácnostem za práci (mzdu), za přírodní zdroje (rentu), za kapitál (úroky)
4. Domácnosti platí podnikům za nakoupené statky a služby

Didaktická analýza fungování tržního mechanismu

Dovednosti:

- nakreslit přímky (křivky)
- zdůvodnit směr nabídkové a poptávkové přímky (křivky)
- zjistit rovnovážnou cenu a množství
- zdůvodnit fungování tržního mechanismu (vztah nerovnosti mezi nabídkou a poptávkou k rovnovážné ceně)

Didaktická analýza fungování tržního mechanismu

Učivo náročné na:

- ekonomické myšlení
- logické myšlení
- abstraktní myšlení

DA fungování tržního mechanismu

Metody:

- otázky, rozhovor
- vysvětlení, slovní popis
- instrukce
- zápis na tabuli (fólii)
- práce s učebnicí, sešitem
- ostatní metody (aktivizující)

Vyučovací postupy:

- Indukce, dedukce,
- Analýza, syntéza
- Komparace, generalizace

Požadavky kladené na práce vyučujících

1. Dodržení zásady přiměřenosti
 - a) týkající se obsahové problematiky
 - > výklad zaměřit na oblast dokonalé konkurence,
 - > na oblast trhu výrobků a služeb
 - > v učivu se zabývat pouze vlivem cenového faktoru
 - > při konstrukci výkladových příkladů zachovávat proporcionální vztah mezi množstvím a cenou
 - > nevysvětlovat zákon klesajícího mezního užítku
 - b) týkající se vyučovacích postupů
 - > učivo rozdělit do menších bloků tak, aby na sebe logicky navazovalo

Požadavky kladené na práci vyučujících

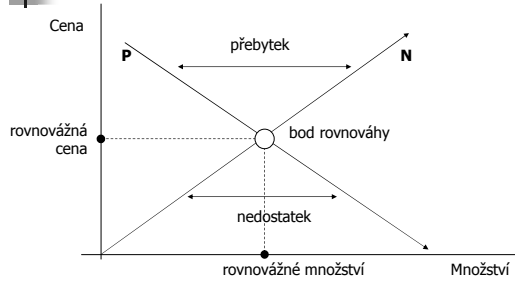
2. Dodržení zásady názornosti (příklady, grafy)
3. Dodržení zásady soustavnosti po každém bloku učivo procvičit
4. Zásada individuálního přístupu (otázky, úkoly pro samostatnou práci)
5. Zásady vědeckosti a trvalosti spojení teorie s praxí, opakování a procvičování učiva

Příklady k tvorbě grafu

Poptávka a nabídka po ponožkách

Cena za pár	Poptávka	Nabídka
35	80	200
32,5	100	180
30	120	160
27,5	140	140
25	160	120
22,5	180	100
20	200	80

Chování prodávajících a kupujících

Hospodaření a efektivnost

- Hospodaření - vysvětlení podstaty, seznámení s *účelností*
- Efektivnost (*účinnost* hospodaření) seznámení s poměrovými ukazateli
 $EF = \text{výstupy} / \text{vstupy}$

Národní hospodářství

- Nakreslit koloběh statků, služeb a peněz mezi tržními subjekty
